

tól. A legjobb Szomory-regény, de még mindig nem jó regény. A főhős még mindig nem élő ember, hanem egy halom nyafogás, hangulat és érzés, amely halmot nem valami belső kohézió tart össze, formál emberré, hanem a szerzőtől származó külső kényser.

Különös, de az ember mégsem meri azt írni, hogy jobb lenne ez a regény, ha az értelem jobban fékezne az áradó impressziókat. Az bizonyos, hogy valószínűbb lenne a regény, de kérdés, hogy eleve lenne-e. Az olvasó nem tudhatja megítélni eddigi regényeiből, hogy bogarain, harsonázásán és lírai lendületén kívül van-e Szomoryban alkotóképesség is? Marad-e valami érdekesség Szomoryban, ha elhagyja különbségeit?

Fábián István.

Karinthy Frigyes : Hasműtét. Karinthyból egyesek a *Két hajó*, mások az *Igy írtok ti* Karinthyját és legtöbben talán a napilapok cikkíróját ismerik. Azt, akinek a gondolkodás e riportere, a hétköznapi események mélyébe kommentálása közben egy kávéházi orákulum rutinjával és kesernységével mutatja önmagát. Karinthy egész beteljesületlen írói útjának egyetlen szépséghibája talán az, hogy hiányzott belőle az az *ambitio sine qua non*, amely a magyar író, a *csak* művészmódon író magyar író, egész az éhezés türéseig képes vinni a magyarság és művészség kettős martiriumában. Talán ezért nem képes Karinthy megmaradni minden írásában a fantasztikus próza külföldi mestereinek azon a színvonalán, amit nagyon sokszor elért, sőt felülmúlt. Tragikusan «fölfölddobott kő» marad ezért, sokszor és sok írásában visszahúzza a kabaráé és a színházi élet nivója, amelyik nivó nem is az övé.

Ez az új kötete megint a magyar novella egyik kitűnő mesterének mutatja. A szerző túlzott termékenysége ellenére is meglepő frissen hat e könyv.

De a népszerűsége is adó író, hibáját ebben a kötetben sem tagadja el. Most is vigyázott arra, hogy a kötet népszerű is legyen és az elinduló Karinthy nagyléleket idéző írások (*Hasműtét*, *Új Iliász*) mellé bekerültek a kötetbe a kávéházi cikkkilozófia példamutatói is. A kötet összeállítása vigyázott arra, hogy a kötet ne *csak* időtlen értékű legyen. Karinthy, a magyar novella virtuóz művelője, engedett helyet a rutinját népszerűsége váltó Karinthy-nak is. Ezt bűnnek vagy hibának venni kegyetlenebb ítélet lenne, mint amire az író ítéli önmagát, mikor kénytelen ilyen megalkuvásokra önmagával a közönségéért. Ujat nem mutat ez a kötet a szerzőből. A régít a régi nívón mutatja, még ha sokszor másodkiadásban is (*Csendes beszélgetés Tamással*). A szerző népszerű és népszerűsége mellett is nagyszerű filozófikus készségének egész arzenálja kivonul megint — egy ismeretlen cél ellen. Hogy ezt az arzenált mégis használja, használnia kell, annak a tragédiáját minden magyar íróval együtt talán ő érzi leginkább és az a művészsors, amit a *Cirkusz* című régi novellájában ő faragott remekbe fájdalmasan és igazán az ő sorsa.

Egyik fiatalabb írónk írta a magyar művészek nagyrészéről és talán elsősorban magáról... «ő a Homeros mesterségét követi. Vidéki városok piacán naturáliákért énekel.» A kötetet lapozgatva, önkénytelenül ez jut az eszünkbe. Ennek ellenére Karinthy új kötetének — néhány szépen sikerült írásáért — értékben ott van a helye a *Két hajó* mellett.

Sz. Z.

Térey Sándor : A föld lelke. (Káldor kiadása, 1932.) A paraszti predesztináció könyve ez. Gyikó János élete: a föld lelkének egyetlen lehellete. Az a lehellet, amely az ősök ajkán ered és az idők végezetéig az utódok ajkán folytatódik. A tükör, melyet az író e